

**TURUN
YLIOPISTO**

Yhteisöllisyys hyvinvoinnin rakentajana Suomen katolisen kirkon seurakunnissa

Tutkimus vähemmistöuskontojen yhteisöjen tekemästä hyvinvointityöstä

Hilja Koivisto

Kandidaatintutkielma

Kulttuurien tutkimus, uskontotiede

Historian, kulttuurin ja taiteiden tutkimuksen laitos

Humanistinen tiedekunta

Turun yliopisto

Joulukuu 2025

Turun yliopiston laatujärjestelmän mukaisesti tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu

Turnitin OriginalityCheck -järjestelmällä.

Kandidaatintutkielma

Kulttuurien tutkimuksen tutkinto-ohjelma, uskontotiede

Hilja Koivisto

Yhteisöllisyys hyvinvoinnin rakentajana Suomen katolisen kirkon seurakunnissa :

Tutkimus vähemmistöuskontojen yhteisöjen tekemästä hyvinvointityöstä

Sivumäärät: tutkielman sivumäärä 30, liitteiden sivumäärä 1

Tarkastelen tässä uskontotieteiden kandidaatintutkielmassa yhteisöllisyyttä ja hyvinvointityötä Suomen katolisen kirkon seurakunnissa, erityisesti integraation ja monikulttuurisuuden näkökulmista. Tutkin minkälaiset arvot ohjaavat yhteisöjen toimintaa ja minkälaisia merkityksiä niille annetaan. Tutkimuskysymykseni on, miten yhteisöllisyys toimii hyvinvoinnin rakentajana. Lisäksi pohdin, minkälaista hyvinvointityötä yhteisöissä tehdään ja minkälainen merkitys tällä on sen monikulttuurisille jäsenille.

Aineistoni on kaksiosainen, joista ensimmäinen koostuu kahdesta puolistrukturoidusta teemahaastattelusta ja toinen hiippakuntalehti Fideksen vuoden 2024 mittaan julkaistun matkakertomussarjan tekstistä. Käytän aineiston analyysiin teema- ja laadullista sisällönanalyysiä. Tutkimuksen teoreettinen viitekehys perustuu Elina Juntusen, Marjukka Laihon ja Anne Birgitta Pessin määrittelemään käsitteeseen hyvinvointityöstä. Analyysin työkaluina toimivat eletyn uskonnollisuuden, arvojen ja merkityksellisyyden teemat, joiden avulla selvitän yhteisöllisyyden ja hyvinvoinnin välisiä rakenteita.

Tutkimus osoittaa yhteisöllisyyden rakentuvan ryhmän yhteisen uskon sekä sen muodostaman fyysisen sekä henkisen toisen kodin ympärille. Yhteisöä ohjaa vahvasti kristilliset arvot etenkin lähimmäisen rakkaudesta. Se toimii maahanmuuttajataustaisille jäsenille apuna suomalaiseseen yhteiskuntaan integroitumisessa. Heille tarjotaan kielenopetusta ja apua käytännön asioihin. Jäsenet kokevat yhteisössä kuuluvuuden tunnetta ja merkityksellisyyttä, jotka edistävät yksilön hyvinvointia.

Avainsanat: arvot, hyvinvointi, roomalaiskatolinen kirkko, maahanmuuttajatyö, monikulttuurisuus, moninaisuus, yhteisöllisyys, yhteisöt

Sisällys

1	Johdanto	5
1.1	Ongelman asettelu ja tutkimuskysymykset	5
1.2	Katolinen kirkko Suomessa	6
1.3	Yhteiskunnallinen konteksti	7
1.4	Aiempi tutkimus	8
2	Teoreettinen viitekehys	10
2.1	Hyvinvointityö	11
2.2	Moninaisuus	12
2.3	Tutkimusetiikka	13
3	Aineisto ja menetelmät	15
3.1	Teemahaastattelut	15
3.2	Hiippakuntalehti <i>Fides</i> – Matkakertomuksia seurakunnista	16
4	Usko tuo yhteen	18
5	Toinen koti	21
6	Monikulttuurinen seurakunta	23
7	Johtopäätökset	26
	Lähteet	27
	Liitteet	31
	Liite 1. Haastattelurunko	31

1 Johdanto

Tutkin uskonnollisten vähemmistöjen yhteisöissä tapahtuvaa hyvinvointityötä ja miten yhteisöllisyys toimii hyvinvoinnin rakentajana. Tarkastelen yhteisön tuottamaa hyvinvointia moninaisuuden ja monikulttuurisuuden näkökulmasta. Tutkielmani tekee näkyväksi, minkälainen merkitys näillä yhteisöillä ja heidän tekemällään työllä on erityisesti maahanmuuttajataustaisille jäsenilleen. Hypoteesini on, että näistä yhteisöistä löytyy piiloon jäänyttä työtä ja toimintaa, jonka yhteiskunnallinen merkitys maahanmuuttotyölle on jäänyt vähälle huomiolle.

Tässä tutkimuksessa keskityn Suomen katolilaisen kirkon yhteisöissä tapahtuvaan hyvinvointityöhön. Pienten uskontokuntien antama perspektiivi Suomessa tehdyille hyvinvointityölle on vähän tutkittu aihe (Juntunen, Laiho & Pessi 2010, 5). Yhteiskunnassa jää vähälle huomiolle, minkälainen merkitys kolmannen sektorin toimijoilla on eri ihmisryhmille. On merkityksellistä tutkia niitä ihmisryhmiä, joista kuitenkin puhutaan mediassa jatkuvasti, mutta jotka harvoin saavat oman äänensä kuuluviin.

Suomessa on evankelis-luterilaista kirkkoa totuttu kutsumaan yksinkertaisesti ”kirkkona”. Koska tutkimukseni keskittyy katoliseen kirkkoon, tässä tutkimuksessa puhuttaessa kirkosta viitataan katoliseen kirkkoon. Jos käsittelen tai vertailen katolista kirkkoa muihin kirkkokuntiin, kuten ortodoksiseen tai evankelis-luterilaiseen kirkkoon, on se erikseen tarkennettu.

1.1 Ongelman asettelu ja tutkimuskysymykset

Suomen katolinen kirkko on suhteellisen suuri, ja sillä on näkyvää sekä aktiivista toimintaa ympäri Suomen. Katolinen kirkko ei saa valtionavustusta toimintaansa, kuten evankelis-luterilainen tai ortodoksinen kirkko eikä sillä ole verotusoikeutta. Kirkon toiminta rahoitetaan jäsenmaksuilla sekä lahjoituksilla ja seurakuntien työntekijät ovat vapaaehtoistyöntekijöitä. Sen tarjoama apu ja palvelut sijoittuvat siis yhteiskunnan kolmannelle sektorille.

Katolinen kirkko on maailmanlaajuinen kirkko, jolla on moninainen kannattajakunta. Tämä näkyy myös Suomen katolisen kirkon toiminnassa, sillä he tavoittivat suuren määrän maahanmuuttajia ja monikulttuurisia jäseniä (Timonen 2017, 7), joita muut yhteiskunnan sektorit eivät välttämättä samalla lailla tavoita.

Yhteiskunnallisesti näiden pienien yhteisöjen työ ja toiminta on merkityksellistä ja jäseniensä hyvinvointia edistävää. Haluan selvittää uskontotieteiden työkalujen avulla, mistä yhteisöjen hyvinvointi koostuu. Tutkimuskysymykseni ovat:

1. Miten yhteisöllisyys toimii hyvinvoinnin rakentajana Suomen katolisessa kirkossa?
2. Minkälaista hyvinvointi- ja integraatiotyötä yhteisössä tehdään ja mitkä arvot niitä ohjaavat?

1.2 Katolinen kirkko Suomessa

Roomalaiskatolinen kirkko, lyhyesti katolinen kirkko, on vanhin sekä levinnein kirkkokunta (Komulainen 2005, 31) ja on monissa maissa pitänyt valta-asemansa sekä osana monien maiden, etenkin Euroopan, kulttuurihistoriaa. Tämän vuoksi katolinen kirkko on monimuotoinen ja saanut eri ilmenemismuotoja ympäri maailman. Globaalisti katolilaisuus on keskittynyt jo pitkään eteläiselle pallonpuoliskolle (Komulainen 2005, 88), erityisesti latinalaiseen Amerikkaan sekä Kaakkois-Aasian valtioihin kuten Vietnamiin.

Vaikka Suomi on nykypäivänä protestanttinen maa, on sillä vankka katolinen historia, ja vielä keskiajalla Suomi on ollut katolinen (Martikainen 2004, 94–95). Tämän päivän Suomessa evankelis-luterilainen kirkko pitää valtionkirkon asemaa (Suomen evankelis-luterilainen kirkko n.d.). Muut kirkkokunnat ovat vähemmistöuskontojen asemassa, mikä luo uskonnolliselle toiminnalle omat haasteensa sekä erityispiirteensä.

Suomessa katolisia seurakuntia on kahdeksan, joista suurin osa sijoittuu Etelä-Suomen alueelle. Seurakuntien vähäisyyden ja Suomen valtion maantieteellisen koon vuoksi seurakunnat kattavat isoja alueita ja monia kaupunkeja. Papit matkustavat paljon pitkiäkin matkoja eri osiin hiippakuntaa. Kirkkojen ja pappien vähäisyyden vuoksi moni katolinen elää ilman lähikirkkoa. Tähän tarpeeseen vastataan diasporamessuilla, jossa seurakuntalaiset saapuvat kirkottomaan kaupunkiin pitämään messun esimerkiksi kerran kuussa, jotta sen alueen katoliset asukkaat saisivat osallistua messuun lähellä kotiaan.

Seurakunnat Suomessa muodostavat yhdessä Helsingin hiippakunnan, jota johtaa piispa avustajineen. Tällä hetkellä hiippakunnan piispana toimii piispa Raimo Goyarrola. Hiippakunnalla on omat hallinnolliset elimet ja neuvostot, josta käsin toimintaa ohjataan. (Katolinen kirkko Suomessa n.d.)

Katolinen kirkko on Suomessa hyvin monikulttuurinen (Timonen 2014, 7). Kirkon jäseniä oli Suomessa hiippakunnan rekisterissä vuosina 2023–2024 yli 17 000. Näistä syntyperäisiä suomalaisia on noin 45 %. Seurakuntien jäsenistö ja toiminta siis kattaa monia eri kulttuureita ja kieliä (Katolinen kirkko Suomessa n.d.; Timonen 2014, 7). Lähteestä riippuen eri kansalaisuuksia Suomen katolisessa kirkossa on 80–100. Haastateltavani kertoivat, että yhdessä seurakunnassakin niitä voi olla peräti kolmekymmentä.

1.3 Yhteiskunnallinen konteksti

Sekularisaatio eli maallistuminen tarkoittaa prosessia, jossa irrottaudutaan uskonnollisesta ajattelutavasta ja yhteiskuntajärjestyksestä. Maallistuneessa yhteiskunnassa päätöksiä ja lainsäädäntöä ohjaa uskonnon sijasta etiikka ja moraalitieteet (Tieteen termipankki: sekularisaatio n.d.). Suomessa uskonnottomien katsomuksellinen vapaus on vähitellen lisääntynyt itsenäisyyden alkuajoilta lähtien (Ylikoski 2017, 159). 2000-luvulla maallistumiskehitys on kasvanut merkittävästi (Ylikoski 2017). Suomen evankelis-luterilainen kirkko on kohdannut muutospaineet, jossa jäsenmäärät vähenevät ja uskonnollisuus monimuotoistuu (Haapalainen 2017).

Maallistumista selittävät lukuisat eri yhteiskunnalliset muutokset, kuten modernisaatio sekä arvokehitys (Kallunki 2018, 49). Suomi on vahvasti maallistunut maa, mutta täällä on silti vahva ja elinvoimainen uskonnollinen kenttä (Ilman et al. 2017, 7). Tätä osittain selittää kasvanut maahanmuutto, joka on moninaistanut uskonnollista elämää, sillä useimmiten maahan muuttava ihminen on jonkin uskonnon harjoittaja, vaikka ei kuuluisikaan mihinkään uskonnolliseen yhdyskuntaan (Ilman et al. 2017, 8–10). Tällöin uskonnolliset yhteisöt tavoittavat maahan muuttavia ihmisiä välittömämmin kuin viranomaiset ja yhteisöt saattavat olla yksilön näkökulmasta helpommin lähestyttäviä.

Maallistumisen rinnalla yhteiskunnassa kulkee myös muita kehityssuuntia. Ihmisten henkilökohtainen suhtautuminen omaan uskonnolliseen identiteettiinsä on myös muuttunut. Uskonnosta ja uskonnollisuudesta on tullut länsimaissa individualistista, jossa on tavallista yhdistellä eri uskontoperinteitä sitoutumatta mihinkään tiettyyn järjestäytyneeseen uskonnolliseen yhteisöön (Ilman et al. 2017, 8). Uskonnon siirtyminen instituutioista yksityiseen on monipuolistanut käsitystä uskonnosta ja se on saanut uusia sävyjä. Näiden seikkojen vuoksi myös ihmisten uskonnollisuuden tilastoiminen ja seuraaminen on haastavaa, eikä aina täysin luotettavaa.

Julkinen keskustelu uskontojen ympärillä on viimevuosina kärjistynyt ja otsikoihin nousevat tietyt uskonnot ja kansalaisuudet toistuvista näkökulmista. Uskonnon ei nähdä ehkä olevan enää Suomessa yhteiskunnan sisällä oleva elementti, vaan jotain ulkopuolelta tänne tulevaa. Katolinen kirkko edustaa tässä suhteessa jotain yleisistä kehityslinjoista poikkeavaa, joka ei maallistu ja tukeutuu vahvasti yhteisöön sekä kollektiiviseen elämäntapomukseen.

Katolinen kirkko edustaa tässä keskustelussa kolmatta sektoria, joka korostuu puhuttaessa hyvinvointi- ja kotouttamistyöstä (Helander 2018). Tässä suhteessa uskonnolliset yhteisöt ovat avainasemassa ja toisaalta niiden arvopohja sekä hengellisyyden ulottuvuus tunnustetaan myös yhteiskunnallisella tasolla (Helander 2018, 93).

Tavallisesti voidaan ajatella maallistumisen olevan uhka uskonnoille ja uskonnollisille yhteisöille. Katolisen kirkon piispa Raimo näkee sen toisaalta haasteena, mutta myös mahdollisuutena: ”Globalisaatio voi rikastuttaa kirkkoa eri kulttuurien kohtaamisen kautta ja sekularisaatio voi antaa uusia tilaisuuksia julistaa evankeliumia laajemmalle yleisölle.” (Tervaportti 2023, 7).

1.4 Aiempi tutkimus

Uskonnollisia vähemmistöjä on tutkittu Suomessa runsaasti, erityisesti yhteiskuntatieteiden kuten sosiologian näkökulmasta. Uskontososiologiassa on oltu jo pitkään kiinnostuneita muuttoliikkeiden ja uskonnon yhtymäkohdista (Martikainen & Sakaranaho 2018). Ulkomailla syntyneiden määrä Suomessa on viisinkertaistunut 1990-luvun alusta 2010-luvulle (Martikainen & Sakaranaho 2018, 250). Tämä tarkoittaa, että myös heidän uskonnollisuutensa on tullut Suomeen (Martikainen & Sakaranaho 2018; Timonen 2014, 6).

Sekularisaatiokehitys on laskenut kiinnostusta uskontojen merkityksestä maahanmuuttoon (Martikainen 2024, 387). Kuitenkin 2000-luvulla kiinnostus maahanmuuttoliikkeiden ja maahanmuuttajien uskonnollisuutta kohtaan on lisääntynyt (Martikainen & Sakaranaho 2018, 250–251).

Maailmalla vaikuttaneet sodat ja konfliktit sekä erityisesti terroriuhka ovat nostaneet uskonnon poliittiseksi kysymykseksi, joka toisaalta myös tyypistää keskustelua sekä näkökulmia tiettyihin uskontokuntiin, kuten islamiin (Martikainen & Sakaranaho 2018). Islamia onkin tutkittu paljon länsimaissa. Maahanmuuttotutkimus Suomessakin on keskittynyt pitkälti muslimeihin ja islamin tutkimukseen. Yhdysvalloissa isoja kristillisiä kirkkoja on tutkittu enemmän etnografisella kentällä. (Martikainen & Sakaranaho 2018.)

Myös uskonnollisten yhteisöjen asemaa hyvinvointi- ja kotouttamispalveluna on tutkittu (Juntunen, Laiho & Pessi 2010; Timonen 2017) Erityisesti taloudellisen taantumana aikoina ja julkisen sektorin resurssipulan johdosta uskonnollisten yhteisöjen tarjoamien hyvinvointipalveluiden hyöty sekä merkitys nähdään yhteiskunnassa, ja tahojen välillä on yhteistyötä (Helander 2018, 91–93).

2 Teoreettinen viitekehys

Tutkimukseni asettuu hermeneuttisen tutkimuksen kentälle, jossa analyysissä keskeisimpänä on kokemus, merkitys ja yhteisöllisyys (Tuomi & Sarajärvi 2018, luku 1.3.3). Ihmistieteille on ominaista, että tutkittava aihe on jo olemassa ja osa arkipäiväämme. Tieteen tehtävä on siirtää nämä tunnetut ja tavanomaiset teemat tiedetyksi ja tiedostetuiksi. Hermeneutiikka voi tarkoittaa yksinkertaisimmillaan ymmärtävää tutkimusta, jossa tavoitteena on pelkän asiantilojen toteamisen sijasta ymmärtää ilmiötä (Tuomi & Sarajärvi 2018, luku 1.3.1). Useimmiten tutkimuskysymyksiä voi tutkia monista eri näkökulmista. Tässä tutkimuksessa keskitytään ihmiseen ja hänen itsensä ymmärtämään ja sanallistamaan kokemukseen.

Tutkimuksen kohteena on yksilön kokemuksen merkityksellisyys. Tätä merkityksellisyyttä ei ole ilman yhteisöä. Tämä yksilön kokemus, sen merkitys ja yhteisö ovat tiukassa symbioosissa keskenään. Merkityksien tulkitsemiseen käytetään hermeneutiikkaa. (Tuomi & Sarajärvi 2018). Tutkimus kulkee niin sanottua hermeneuttista kehää, jossa prosessi ei etene lineaarisesti, vaan tutkija kulkee jatkuvasti aineiston ja metodologian välillä (Tuomi & Sarajärvi 2018).

Yksi merkittävimmistä käsitteistä tutkimuksessani on eletty uskonnollisuus. Se kattaa ihmisten koko elämän ja sen minkälaisessa roolissa uskonto on sekä miten se muuttuu elämän aikana. Tutkimuksen keskiössä on uskonnonharjoittaja ja hänen kokemuksellisuutensa. Uskonto mukautuu aina silloiseen ympäristöönsä ja ihmiset antavat sille erilaisia merkityksiä. (Kupari 2020, 176–178.) Minua kiinnostaa ihmisten omat kokemukset ja käsitykset elämästään ja uskonnon vaikutuksesta siihen. Uskonnollisuus tapahtuu useimmiten yhteisöissä, jolloin ryhmän keskeinen yhteisöllisyys on myös merkittävä elementti eletyssä uskonnossa.

Tutkimukseni käsittelee myös keskeisesti arvoja. Arvot avartavat käsitystä siitä miksi ihmiset toimivat niin kuin toimivat. Ne ohjaavat ja motivoivat ihmisiä kohti heille itselleen merkitykselliseen elämään. Ihmisten henkilökohtaiset arvot, miten ne vaikuttavat heidän työhönsä ja toisaalta minkälaisia ristiriitoja ne mahdollisesti luovat, kertovat merkityksellisyydestä mitä uskonnollisuus antaa yksilöille. Arvojen antama merkityksellisyys on yksi ihmiselämän henkisen ja hengellisen hyvinvoinnin lähde (Collins, Sneddon & Lee 2024). Kokemus siitä, että on osana jotain merkityksellistä, on omiaan tukemaan yksilön hyvinvointia.

2.1 Hyvinvointityö

Tutkimuksen ankkurina toimii tutkimusartikkeli *Uskonnolliset yhteisöt ja maahanmuuttajien hyvinvointi* (Juntunen, Laiho & Pessi 2010) ja siinä määritelty käsite hyvinvointityöstä kuvailemaan työtä mitä uskonnolliset yhteisöt tekevät: "Hyvinvointityöllä tarkoitamme kaikkea toimintaa, joilla yhteisöt katsovat pyrkivänsä edistämään hyvinvointia, tässä tapauksessa maahanmuuttajien hyvinvointia." (Juntunen, Laiho & Pessi 2010, 4.)

Katson, että hyvinvointityö voi pitää sisällään esimerkiksi kielenopetusta, vertaisryhmiä tai neuvontaa. Jossain määrin sen voisi nähdä olevan yhteisön sisällä tapahtuvaa epävirallista sosiaalityötä. Toisaalta työ voi myös tapahtua muun toiminnan ohessa ja olla enemmän yhteisön sisältä tuleva arvolähtöinen toimintatapa ja ”sivutuote”. Tällöin työ ei ole välttämättä tietoista työntekoa, vaan luonnollinen osa yhteisön arkea ja arvoja. Tämä voi olla myös yksi selittävä tekijä, miksi uskonnollisten yhteisön yhteiskunnallinen vaikutus jää huomiotta, sillä sitä ei osata sisä- eikä ulkopuolelta sanoittaa tai tunnistaa.

Tämä tutkimus jatkaa jo aiemmin tutkimuksissa todettua käsitystä siitä, että hyvinvointi jakautuu fyysiseen, aineelliseen, henkiseen, hengelliseen ja sosiaaliseen ulottuvuuteen (Juntunen, Laiho & Pessi 2010, 4). Ulottuvuuksia ei voi täysin erottaa toisistaan, vaan ihminen tarvitsee niitä kaikkia voidakseen hyvin ja elääkseen tasapainoista elämää.

Uskonnolliset yhteisöt pystyvät vaikuttamaan yksilön hyvinvointiin monella tapaa. Joissain tapauksissa vaikutus voi olla ainoastaan henkisellä ja hengellisellä puolella. Tämä ei ole kuitenkaan vähäpätöistä, vaan on omiaan luomaan merkityksellisyyden ja yhteisöllisyyden tunnetta elämässä (Horstmann & Jung 2015, 2). Uskonnolliset yhteisöt voivat tulla yksilölle erityisen tärkeään asemaan, kun hän muuttaa uuteen maahan, jossa valtauskonto on vieras. Yhteisöt auttavat integroitumaan yhteiskuntaan ja luovat kuuluvuuden sekä pysyvyyden tunnetta. (Horstmann & Jung 2015, 1–2.) Näiden teemojen valossa kyse on myös yhteiskuntaan integroitumisesta, eli tutummin kotoutumisesta. Integraatio tarkoittaa vähemmistön edustajan sopeutumista yhteiskuntaan (Juntunen, Laiho & Pessi 2010, 6; Timonen 2017, 10).

Tässä tutkimuksessa mielenkiinnonkohteena on, miten uskonnollinen yhteisö toimii yksilölle hyvinvoinnin lähteenä ja mitä tietoista tai tiedostamatonta työtä hyvinvoinnin eteen tehdään. Korvaako yhteisö jotain julkisia palveluita tai täyttääkö yhteiskunnassa kohtaamattomia tarpeita?

2.2 Moninaisuus

Tarvitsemme sanoja kuvaamaan eri asioita ja ilmiöitä. Ne auttavat meitä hahmottamaan todellisuutta, jossa elämme ja kategorisoimaan ilmiöitä löytäen niistä eroja sekä samankaltaisuuksia. Kuitenkin puhuttaessa ihmisistä, on näissä kategorioissa omat haasteensa ja historiallinen painolastinsa.

Valtaosa maahanmuuttajista maailmalla ovat uskonnollisia (Martikainen 2024). Tällöin etenkin vähemmistöuskonnoista puhuttaessa puhumme samalla myös maahanmuuttajista, ulkomaalaistaustaisista tai etnisistä vähemmistöistä. Näitä eri sanoja käytämme, kun haluamme kuvata ihmisten taustaa ja sosioekonomista asemaa yhteiskunnassa.

Maahanmuuttajuus on sosiaalisesti rakentunut konstruktio (Kurki 2018, 21). Esimerkiksi pakolaisuus voi olla hyödyllinen käsite strukturoida ihmisten laillisia ja sosioekonomisia asemia, joissa yksilöt ja ryhmät ovat, mutta eivät sovellu enää yleistämään näitä ryhmiä tietynlaisiksi tai tekemään heistä johtopäätöksiä (Horstmann & Jung 2015, 2–4). Näitä sanoja käyttämällä yksilö typistetään johonkin stereotyyppiaan ja ajatukseen ihmisestä sivuuttaen hänen oma identiteettinsä ja todellisuutensa. Tämä asettuu yhteiskunnassa isompaan keskusteluun rodusta ja rodullistamisesta. Julkisessa keskustelussa yleinen ilmiö on käyttää erilaisia kiertoilmauksia yksilön etnisyydestä tai synnyinmaasta kuulostaakseen neutraalilta, mutta todellisuudessa kyse on näistä samoista toiseuttamisen ja rodullistamisen prosesseista (Kurki 2018, 24).

On kuitenkin todettava, että eri väestöryhmien ja yhteisöjen tutkiminen antaa meille erittäin tärkeää tietoa siitä, miten ihmiset voivat yhteiskunnassa. Tilastotiedon valossa voidaan havaita esimerkiksi puutteita kotouttamispalveluissa tai työllistymisessä. Jos tätä kategorisointia ei tehtäisi, ei meillä olisi pääsyä tämän kaltaiseen informaatioon.

Helsingin Sanomat uutisoivat syksyllä 2025 Valtion taloudellisen tutkimuskeskuksen (VATT) datahuoneen analyysistä, jossa tutkittiin vuoden 2015 pakolaiskriisin aikana Suomesta turvapaikan saaneiden integroitumisesta suomalaiseen yhteiskuntaan (Lassila 2025).

Analyysistä selviää, kuinka alaikäisenä Suomeen tulleet nuoret ovat integroituneet suomalaiseen yhteiskuntaan hyvin, opiskelevat ja tekevät töitä samassa suhteessa kuin syntysuomalaiset nuoret. Vanhemmilla taas integroitumisessa on ollut enemmän haasteita ja väestöryhmää leimaa työttömyys. Näiden tuloksien saaminen on eriarvoisen tärkeää, jotta voisimme yhteiskuntana voida paremmin.

Tässä tutkimuksessa käsittelen ihmisten, monesti hyvin sensitiivisiksi koettuja, elämäntarinoita liittyen maahanmuuttajuuteen tai esimerkiksi pakolaisuuteen. En kommentoi kenenkään henkilökohtaista identiteettiä tai määrittele millä perusteella ihminen on suomalainen tai maahanmuuttaja. Ihminen on saattanut muuttaa Suomeen muualta, mutta kokee itsensä täysin suomalaiseksi. Niin sanotut toisen polven maahanmuuttajat, eli joidenka vanhemmat ovat olleet maahanmuuttajia, kokevat usein vähättelyä omasta identiteetistään. Joillekin taas useamman kansallisuuden muodostama identiteetti on tärkeä osa minäkuva. Näitä identiteetin eri ilmentymiä ei voi kukaan ulkoa käsin määrittellä. On siis hyvä erottaa, milloin puhutaan ilmiöistä sekä ulkoa määritellyistä kategorioista, ja milloin ihmisen kokemuksesta omasta identiteetistään.

2.3 Tutkimusetiikka

Ihmistieteissä ja tutkimuksessa, johon on kerätty aineistoa haastattelemalla tai havainnoimalla on aina mukana tutkijan vastuu eettisyydestä. Tutkimusetiikka ohjaa tutkijan toimintaa sekä tutkimuksen tekoprosessin aikana että osana tieteellistä toimijuutta (Fingerroos & Kokko 2022, 65). Olemme tekemisissä oikeiden ihmisten kanssa, joilla on omat tunteet ja tarpeet. Tutkimuksen eettisyys varmistetaan noudattamalla hyvää tieteellistä käytäntöä (Fingerroos & Kokko 2022).

Tutkimusetiikan voi nähdä rakentuvan kahdessa kerroksessa, joista ensimmäinen rakentuu tutkijan toimijuuden eettisyydestä esimerkiksi tutkimukseen osallistujia kohtaan ja toinen taas tutkimuksen esittämisen ja sitä kautta sen luotettavuuden osoittamiseen. (Vakimo 2010, 82; Fingerroos & Kokko 2022, 65.)

Kerään haastateltavilta ainoastaan ne tiedot, mitkä ovat tutkimuksen tekoon välttämättömiä. Informoin haastateltavia tietosuojasta ja heidän oikeuksistaan tutkimukseen osallistujina. Tutkittavien ja haastateltavien tulee tietää mihin he ovat osallistumassa ja mitä tutkimuksella halutaan saavuttaa. Luottamussuhde tutkittaviin pidetään mutkattomalla yhteydellä tutkijan ja tutkittavan välillä. Tutkittavalla pitää olla tunne, että hän voi kysyä kysymyksiä, olla utelias ja vaikuttaa osaltaan myös tutkimuksen kulkuun. Aineistoa tietyllä tavalla tuotetaan yhdessä tutkittavan kanssa.

Luottamus varmistetaan myös itse haastattelun aikana. Kommunikoin avoimesti kaikesta tutkimukseen liittyvistä käytännöistä haastateltavan kanssa. Tutkimukseen osallistuminen täytyy olla ehdottoman vapaaehtoista. Haastateltavan ei tarvitse vastata kaikkiin kysymyksiin

tai hän voi jättää joitain asioita kertomatta näin halutessaan. Tutkimukseen osallistumisesta ei pitäisi olla haastateltavalle mitään haittaa eikä häntä tulisi näyttää huonossa valossa.

Nämä näkökulmat tulevat erityisesti esille, kun käsitellään sensitiivisiä ja tunteita herättäviä aiheita. Tutkimukseni aiheen voi nähdä sensitiivisenä, koska käsittelen ihmisten uskonnollisuutta ja hyvinvointiin liittyviä seikkoja. Tämä osaltaan ehkäisee eettisesti haastavia tilanteita. Haluan suhtautua aiheeseen avoimesti ja ennakkoluulottomasti, samalla pitäen mielessä sen sensitiivisen luonteen ja reagoida eri tilanteisiin sen vaatimalla tavalla.

Lopulta tutkimusetiikkaa tehdään ja rakennetaan jatkuvasti pitkin tutkimusprosessia. Tutkijan tulee jatkuvasti reflektoida omaa objektiivisuuttaan tutkimusaiheeseen. Tässä tutkimuksessa rakennan kuvaa, toisaalta katolisuudesta, toisaalta maahanmuutosta ja monikulttuurisuudesta (Vakimo 2010, 99.) Eettiset kysymykset tulee olla osana aineiston analyysiä ja kirjoitusprosessia, sillä vain siten tutkimuksen voidaan nähdä olevan objektiivinen sekä noudattavan hyvää tieteellistä käytäntöä.

3 Aineisto ja menetelmät

Tutkimukseni koostuu kahdesta puolistrukturoidusta teemahaastattelusta sekä katolisen kirkon hiippakuntalehti *Fideksen* analyysistä. Koska haluan tutkia ihmisten omaa kokemusta uskonnollisuudesta, valitsin lehdestä seitsemänosaisen matkakertomussarjan, joka esittelee hiippakunnan jäsenten elämää. Aineisto on siis kaksiosainen, ja koska ne ovat luonteeltaan erilaiset, ne antavat aiheesta hieman erilaista tietoa.

Kvalitatiivisessa tutkimuksessa aineiston koolla ei ole välitöntä merkitystä tutkimuksen onnistumiseen (Eskola & Suoranta 1998). Tutkijan on silti määriteltävä, että minkälainen ja minkä kokoinen aineisto palvelee tutkimusongelmaa ja tekee siitä yleistettävän (Eskola & Suoranta 1998), joka on olennainen elementti tieteellisessä tutkimuksessa. Tämän tutkimuksen otanta on tieteelliselle tutkimukselle pieni, mutta sen avulla voidaan ymmärtää paremmin yksilön uskonnollisuuden yhteiskunnallista merkitystä.

Käytän aineiston analyysissä menetelmänä laadullista sisällönanalyysiä (Tuomi & Sarajärvi 2018). Tulkintani on aineistolähtöistä, jossa tehtäväni on ryhmitellä aineistosta analysoitavaksi tutkimukselleni relevantit teemat. Analyysiä tehdessä en voi käyttää aineistoa sellaisenaan, vaan tutkijan tehtävänä on löytää ja tulkita sitä niin, että siitä voidaan saada syvällisempää ymmärrystä aiheesta (Tuomi & Sarajärvi 2018, luku 4).

Käytän aineiston tulkitsemiseen apuna teema-analyysiä (Juhila 2021). Aineistoni analyysi alkoi muistiinpanojen tekemisellä kaikista artikkeleista ja haastatteluista. Keräsin ylös kaikki kohdat, jotka vastasivat tutkimuskysymyksiini eli kertoivat jollain tavalla hyvinvointityöstä ja moninaisuudesta. Kun minulla oli kokonaiskuva aineistoni sisällöstä, aloin yhdistää samoista asioista kertovia kohtia kokonaisuuksiksi. Tämän jälkeen jaoin ja teemoitin aineiston selkeään sekä aineistoa että tutkimuskysymyksiäni havainnoivaan muotoon. (Tuomi & Sarajärvi 2018, luku 4.1.) Löysin aineistosta kolme kaikkia aineistoja yhdistävää teemaa, joita läpi leikkaa yhteisöllisyyden merkitys.

3.1 Teemahaastattelut

Olen kerännyt ensimmäisen osan aineistosta itse haastattelemalla. Haastattelumuotona toimi puolistrukturoitu teemahaastattelu, jossa keskustelua ohjaa kysymysrunko, mutta kysymykset antavat tilaa myös vapaalle keskustelulle sekä informantille tärkeisiin aiheisiin ja teemoihin (Eskola & Suoranta 1998, Haastattelu). Haastattelurunko sisältää lämmittelykysymyksiä sekä

aiheeseen syventäviä kysymyksiä. Teemahaastattelu toimii hyvin vapaamman keskustelun ohjaajana, missä tärkeintä ei ole saada johonkin tiettyyn kysymykseen vastausta, vaan saavuttaa isompi ja laajempi kuva aiheesta.

Haastattelu perustuu vuorovaikutukseen tutkijan ja haasteltavan välillä. Se on tehokas tapa syventyä aiheeseen ja saavuttaa se tieto, joka on tutkimuksen kannalta relevanttia.

Haastatteluissa toteutin dialogista tutkimusotetta, joka korostaa haastattelun tasavertaista kommunikointia, jossa haastatteliija taka-alalle vetäytymisen sijaan osallistuu keskusteluun, haastaa ja vaikuttaa dialogin kulkuun (Hämeenaho et al. 2022, 190).

Laadulliseen tutkimukseen on monia eri tapoja kerätä tutkimukseen vaadittua tietoa ja aineistoa. Jos tarkoituksena on saada mahdollisimman tarkka kuva ihmisten omista merkityksistä ja tulkinnoista sekä täten päästä kiinni hänen omaan kokemusmaailmaansa, on haastattelu siihen tehokkain (Puusa 2020, luku 6; Hämeenaho et al. 2022, 186–187). Pystyin pyytämään haastatteluun ihmisen, jonka tiedän tietävän tutkimusaiheestani, jolloin aineisto myös vastaa tutkimuskysymyksiini (Puusa 2020).

Haastatteluaineistoon kuuluu kaksi haastattelua, joista ensimmäinen (H1) kesti noin tunnin ja toinen (H2) noin 40 minuuttia. Haastattelut tehtiin etäyhteydellä Zoom - videopuhelupalvelussa. Etsin haastateltavat kontaktoimalla sähköpostiviestillä suurimpien kaupunkien katolisia seurakuntia tutkimuksesta. Haastateltavat ottivat tämän kautta itse minuun yhteyttä. Haastattelurunko (Liite 1.) eli jonkin verran haastatteluiden mukana riippuen haastateltavan kiinnostuksenkohteista ja positiosta seurakunnassa.

Molemmat haastateltavat ovat aktiivisia ison kaupungin katolisen seurakunnan jäseniä. Ensimmäinen haastateltava on nainen, joka on ollut katolisen kirkon toiminnassa jo lähes kolmekymmentä vuotta. Hän on aktiivisesti mukana seurakunnan toiminnassa. Sen lisäksi hän antaa katolista uskonnon opetusta lapsille, jotka eivät saa sitä omassa koulussaan. Toinen haastateltava on syntykatolinen mies, joka on muuttanut Suomeen vuonna 2010 pakolaisena ja ollut siitä asti mukana kirkon toiminnassa. Hän osallistuu myös aktiivisesti seurakunnan toimintaan ja tekee siellä messupalveluvastaavan töitä.

3.2 Hiippakuntalehti *Fides* – Matkakertomuksia seurakunnista

Hiippakuntalehti *Fides* julkaistaan kuusi kertaa vuodessa. Julkaisutahti on harventunut viimeisten vuosien aikana. Vuoden 2024 julkaisuissa Eeva Vitikka-Annala tutkivan journalismin tavoin vierailee vuoden aikana katolisissa seurakunnissa ja tutustuu heidän

arkeensa. Artikkelit muodostavat matkakertomussarjan, joka antaa kattavan kuvan yhteisön toiminnasta läpi hiippakunnan. Artikkeleita on yhteensä seitsemän ja ne on eroteltu lähdeluettelossa pikkukirjaimin 2024a, 2024b ja niin edelleen.

Moninaisuusteema on viimeisen kymmenenkin vuoden aikana muuttunut paljon ja poliittiset jännitteet kehittyneet. Yhteiskunnallisesti merkittävistä ja nopeasti kehittyvistä teemoista puhuttaessa, olisi aina hyvä tukeutua mahdollisimman tuoreeseen tietoon. On itsessään todella mielenkiintoista tutkia, miten jokin asia on kehittynyt, mutta silloin kun halutaan tietoa nykyhetkestä, on tausta tutkimuksen ja aineiston oltava mahdollisimman tätä päivää kuvailevaa. Tämän vuoksi halusin tutkimuksessa keskittyä mahdollisimman tuoreisiin julkaisuihin, jotta aineisto vastaisi mahdollisimman hyvin katolisen kirkon nykyistä tilannetta.

Fideksen artikkelit käsittelevät ajankohtaisia, sekä paikallisia että maailmanlaajuisia, kysymyksiä katolisen kirkon asioista. Viimeisen vuoden aikana esimerkiksi edellisen paavin menehtyminen ja uuden valitseminen oli pitkään kantava teema lehdessä. Viitala-Annalan matkakertomussarja eroaa lehden yleisestä tyylistä keskittymällä seurakuntien yhteisöön ja niiden jäseniin. Havainnot kirkoista, kappeleista, messuista ja kirkkokahveista kertovat miltä yhteisö *tuntuu* ja miten usko *yhdistää* yksilöitä toisiinsa. Tämän vuoksi artikkelit soveltuivat hyvin toiseksi osaksi aineistoa.

4 Usko tuo yhteen

Sekä matkakertomukset että haastatteluaineisto piirtävät Suomen katolilaisesta kirkosta kuvaa tiiviinä, aktiivisena sekä toisaalta resurssipulaa vastaan taistelevana yhteisönä. Yhteisöä yhdistää usko sekä yhteys toisiinsa ja Jumalaan.

Yhteisön hyväksymät arvot ohjaavat sen toimintaa, jolla on suuri merkitys sen kaikille – erityisesti monikulttuurisille – jäsenilleen. Yhteisöllisyys on analyysin läpileikkaava teema, joka rakentaa erilaisia ilmenemismuotoja paikassa ja kontekstissa. Yksi yhteisöä yhteen tuova oppi on katolisen kirkon käsitys kommuuniosta.

Kommuunio katolisessa kirkossa tarkoittaa kirkollista yhteyttä erityisesti eukaristian eli ehtoollisen sakramentin yhteydessä (Tieteen termipankki: kommuunio). Kommuunio nousee esille haastatteluissa ja artikkeleissa toistuvasti eri yhteyksissä. Yhteisön merkittävyyttä ja yhteisöllisyyttä korostetaan ja siihen liitetään kommuunion sakramentaalinen ulottuvuus. Yhteys tulee siis yhteisen tien ja uskon kautta, mikä vahvistaa yhteyden kokemusta. Yhteyttä rakennetaan jatkuvasti

Tämä näkyy esimerkiksi kollektiivisesta vastuusta mitä seurakuntalaiset ottavat suhteessa itse seurakuntaan ja sen kaikkiin jäseniin. *Fideksen* päätoimittaja Marko Tervaportti kirjoitti eräässä *Fideksen* syksyn 2025 pääkirjoituksessa seuraavasti:

Kirkon työ kuuluu kaikille meistä, kirkon tavoitteet ovat meidän tavoitteitamme, kirkon ylläpito on kaikkien meidän vastuullamme. Kirkko on ja sen pitääkin olla kommuunio, yhteys, ja juuri siitä, kuinka vahva tuo yhteys on, riippuu kirkon ja sen jäsenten hyvinvointi. (Tervaportti 2025, 2.)

Hyvinvoivat jäsenet muodostavat hyvinvoivan ja toimintakykyisen yhteisön. Tervaportti kuvailee, kuinka vahva yhteys on hyvinvoivan kirkon ja jäsenten perusta. Yhteys onkin koko aineistoa läpäisevä teema, joka on sekä uskonelämän tulos, että sen edellyttäjä. Yhteys täytyy muodostaa niin muihin jäseniin, kuin Jumalaan sekä toisaalta myös itseensä. Yhteyden muodostamista rakennetaan sanallisesti esimerkiksi jäseneksi liittyessä, jota kuvaillaan ”ottamisella katolisen kirkon täyteen yhteyteen”.

Aineistosta välittyä kuinka messu, uskonnollisen elämän ydin, on yksi merkittävimmistä ihmisiä yhdistävistä rituaaleista ja tapahtumista. Se on yhteisölle rakkain ja tärkein uskonelämän keskus (2024f, 27). Messu kulkee ajasta ja paikasta riippumatta samalla

kaavalla, joka luo turvaa (2024e). Messussa pysähdytään uskon äärelle *yhdessä* symboloiden katolisen kirkon yleistä, yhteistä ja maailmanlaajuista luonnetta.

Yhteisö, yhteys ja kommuunio ovat koko katolisen seurakunnan kantava voima. Yhteisö ottaa vastaan ja kantaakseen toisten huolet, joka käytännössä näyttäytyy esimerkiksi rukoilemalla toisen puolesta. Myös haastatteluissa toistuu tämä sama ilmiö. Ihminen voi nojautua yhteisöön ja vuorollaan olla tukena toiselle. Kirkko tilana ei käsitä ainoastaan fyysisiä tiloja, vaan kirkko on sen jäsenet, yhteisö, joka tarvittaessa rikkoo fyysiset ja kansalliset rajat.

Sekä haastatteluaineistosta että matkakertomuksista saa nähdä, kuinka monipuolista ja aktiivista toimintaa katolisissa seurakunnissa on. Seurakunnat järjestävät erilaisia keskustelupiirejä sekä naisille että miehille. Tämän lisäksi on nuorten toimintaa, senioripiiriä, kuoroa, ikonimaalausta ja Raamatun opiskelua (H1, H2). Elävä ja aktiivinen yhteisö on omiaan parantamaan yksilön hyvinvointia.

Seurakunnissa ja kirkossa ylipäättään koetaan vahvaa yhteistä vastuuta paitsi seurakuntalaisista, myös koko maailman ihmisistä. Sen koetaan olevan osana kristityn elämää ja arvoja, mikä ei kata ainoastaan muita kristittyjä vaan kaikkia ihmisiä katsomukseen katsomatta. Tämä esiintyy esimerkiksi pastoraalisen avun periaatteessa sekä ajatuksesta Jeesuksen esimerkin ja evankeliumin sanoman mukaan elämisestä (2024f, 22–23; Helander 2018, 96–97). Tämä ei ole omiaan auttamaan ainoastaan toisia, vaan näiden arvojen todeksi eläminen nähdään myös omaa hyvinvointia edistäväksi (2024f).

Yhteiskunnallinen osallistuminen on lähimmäisen rakastamista, humanitaarista yhteiseloä kaikkien Jumalan luomien arvokkaiden ihmisten parissa. (2024d.)

Seurakuntalaiset ovat pääosin hyvin aktiivisia ja kokevat osallisuuden merkittäväksi. Osallistuminen voi olla esimerkiksi seurakunnassa joidenkin vastuiden ottamista, kuten ryhmätoiminnan järjestämistä tai käytännönasioiden hoitamista messuissa (H1, H2). Toisaalta se voi olla myös yhteistä vastuunkantoa jäsenistä ja yhteisön hyvinvoinnista. Haastateltava 1 kertoi, kuinka heidän kirkkoherransa on kehottanut seurakuntalaisia ottamaan kontaktia uusiin jäseniin tai vierailijoihin esimerkiksi messujen jälkeisillä kirkkokahveilla. Vaikka tilaisuudet voivat olla otollinen tilaisuus olla omien tuttujen kanssa, kuuluu yhteisön arvoihin ottaa yhteyttä kaikkiin seurakuntalaisiin ja etenkin huomioida mahdollisesti altavastajaan roolissa olevat. Kirkkoherra on vastuussa koko seurakuntansa toiminnasta ja hänen kädenjälkensä sekä arvonsa peilautuu koko seurakuntaan.

Toisaalta haastateltava 1 korosti myös sitä, että vaikka papit vaihtuvat vuosien kuluessa, seurakunta on se, joka pysyy vankkumattomana ja stabiilina. Pappien ja seurakuntien välinen suhde on siis vastavuoroista, jossa molemmat vaikuttavat toisiinsa puolin ja toisin. Kaiken takana on katolinen kirkko, sen perinne ja sen ikuiset opetukset.

Aktiivinen ja elävä yhteisö ottaa vastaan myös maailman muutokset, joka kuuluu haastatteluissa sekä matkakertomuksissa. Viimeistä vuosikymmentä on leimannut sodat, kriisit ja humanitaarinen hätä, jotka näkyvät myös seurakuntien arjessa (H1, H2). Heidän yhteisönsä kohtaa eri tilanteista tulevia ihmisiä ja ryhmiä. Osa perheistä on tullut Suomeen ison kriisin keskeltä eikä heillä ole tukiverkkoa uudessa kotimaassa (H1, H2).

Viime vuosien näkyvin muutos on ollut kävijämäärä. Katoliseen kirkkoon liitytään jatkuvasti sekä etenkin maahan- ja massamuutto vaikuttavat eniten kävijämäärien kasvuun (2024e, 2024f). Myös molemmat haastateltavat nostivat esille seurakunnissa lisääntyvän tilanpuutteen. Toinen haastateltava kuvaa nykyään olevan hyvin tavallinen näky, ettei kaikki mahdu messun alkaessa kirkkosaliin, vaan osa osallistujista joutuu seisomaan. Messua myös lähetetään suorana toiseen seurakunnan tilaan (H1). Matkakertomusartikkeleissa toistuu tämä sama havainto messujen suurista kävijämääristä (2024a, 2024e). Piispa Raimo Goyarrola on myös huomannut tämän saman ilmiön ja hieman leikkisästi sanoo, että heillä on ”pyhä ongelma” (H1, Tervaportti 2023). Nopeaa tahtia kehittyvän ja kasvavan yhteisön yksi isoimmista tulevaisuuden muutoksista on Helsinkiin perustettava katolinen koulu, joka aloittaa toimintansa elokuussa 2026 (H2).

5 Toinen koti

Vitikka-Annala kuvailee Pyhän Joosefin seurakuntaan tutustuessaan erästä paljon maailmaa nähnyttä perhettä seuraavasti: ”Katolisina koko maailmanlaajuinen kirkko tuntuu olevan heille yksi ja sama kotimaa, jossa katolilainen aina löytää kotoisan sijan” (2024a, 12).

Fides -lehden matkakertomuksissa näkyy vahvasti kirkon jäsenien suhde seurakuntaan kotina. Kirkko, oli se fyysinen rakennus tai yhteisön muodostavat ihmiset, on se jäsenilleen toinen koti tai sen jatkumo. Haastateltava 1 korosti seurakunnan luomaa yhteisöllisyyttä ja perheenomaisuutta: ”Me ollaan vähän semmonen lintukoto” viitaten, kuinka seurakunta tuntuu rennolta ja sallivalta. Matkakertomuksessa Pyhän Marian seurakunnassa Helsingissä Vitikka-Annala kuvailee nuortenillan tunnelmaa isä Martin ja nuorten välillä ”toisistaan huolta pitävänä hyvänä perheenä” (2024g, 15).

Mitra Härkönen analysoi tutkimusartikkelissaan ”*A mini home far from home.*” *The Thai temple and women’s sense of safety in Finland* (2024) kuinka temppele tilana ja yhteisönä luovat turvallisuuden kokemuksen thainaisille Suomessa. Laadullisessa tutkimuksessa ilmeni, kuinka naisille temppele loi toisen kodin ja yhteisön. Tämä toimi jäsenille merkittävänä hyvinvoinnin lähteenä ja merkittävyyden tunteen luojana. Sama kokemus yhteisöstä kotina näkyy myös katolisessa kirkossa. Seurakuntien toiminta mahdollistetaan lähes täysin vapaaehtoistyöllä. Yhteisöä kohtaan koetaan vastuuta ja siitä halutaan pitää huolta. Haastateltavat kuvaavat tätä vastuuta konkreettisesti esimerkiksi auttamisena messuissa tai kirkkokahvien järjestämisenä. Jäsenet ovat innovatiivisia ja keksivät uusia tapoja tehdä asioita. Seurakuntien hajanaisuuteen ja kasvavaan kävijämäärään on esimerkiksi vastattu mahdollistamalla katolisen kirkon johdantokurssi myös etänä (H2). Kaikki tehdään intohimosta ja uskosta.

Härkösen tutkimuksessa välittyy kuinka tunne kodista ei rakennu ainoastaan fyysisten ulottuvuuksien tai materiaalisen kulttuurin kautta, vaan vuorovaikutus, ihmiset ja yhteisö muodostavat sen merkityksellisyyden (Härkönen 2024, 8). Koti ei ole seinät ympärillä, vaan sen luo ihmiset niiden sisällä. Katolinen seurakunta tällöin muodostaa toisen perheen. Tätä mielikuvaa vahvistaa myös, että kristittyjen tapaan katoliset puhuvat kanssautskovista veljinä ja siskoina. Papit saavat taas isä-etuliitteen. Toisaalta kristinuskon Jumalasta puhutaan useimmiten myös Isänä, joka kertoo, kuinka perheenomaisuus on osa kristillistä oppia. Kotia siis myös aktiivisesti luodaan sekä rakennetaan tekemällä, mutta sitä myös sanoitetaan jatkuvasti tietoisesti ja tiedostamatta.

Koti on paikka –sekä fyysinen että henkinen–, jossa voi olla läheistensä kanssa rauhassa ja turvassa. Kotiin liitetään paljon muistoja ja tunteita. Siellä voi olla oma itsensä, mikä luo siitä omalla tavallaan hyvin intiimin ja yksityisen tilan. Näiden asioiden vuoksi koti on arvokas ja siitä halutaan pitää hyvää huolta. Nämä kaikki asiat pätevät myös seurakuntaan ja sen ihmisiin. Seurakunta on toinen koti, joka kasvaa ja kehittyy. Koti on monille pyhä ja yksityinen, jonka subjektin siirtäminen yhteisöön kertoo sen kyvystä luoda turva. Nimenomaan turva vaikuttaa olevan kodin merkittävin rakentaja (Härkönen 2024, 11–13). Ilman turvaa ei olisi kotia. Uskonto ja uskonnolliset yhteisöt kykenevät luomaan yksilölle vahvaa merkityksellisyyden kokemusta, jolla on myös vahva vaikutus ihmisen hyvinvointiin (Härkönen 2024, 11). Matkakertomuksissa haastatelluista ihmisistä huokuu ylpeys ja ilo omaa yhteisöään ja sen olemassaoloa kohtaan (2024e, 24; 2024f, 24).

Onko koti ollut aina olemassa, vai onko sen löytäminen vaatinut jotain omaa ja ainutlaatuista. Matkakertomuksissa toistuu samankaltainen kodin löytämisen eetos, jossa kuvataan jäsenten asettumista seurakuntaan prosessina, missä toinen koti löydetään. Onko kotia etsitty? Onko se ollut erilaisten sattumusten sarjojen lopputulos vai jo etukäteen sanoitettu päämäärä? Useat suomalaiset katoliset, ovat aineiston antaman kuvan perusteella kääntyneet luterilaisesta kristinuskosta katolilaisuuteen. Jossain tapauksissa vastausta on etsitty, joillekin se on ollut enemmänkin yllättäen vastaan tullut tie (2024g, 18, 21; H1). Oli uskoon tuleminen minkälainen tapahtuma hyvänsä, sen takana on seurakunta, joka tarjoaa toisen kodin.

Kirkon muodostama toinen koti voidaan nähdä osana eletyn uskonnon ulottuvuutta, joka kertoo uskonnollisen elämän monimuotoisuudesta. Kristillinen arvopohja kollektiivisesta vastuusta ja kommuuniosta muotoutuvat ihmisten elämässä ja yhteisössä kodiksi. Ehkä katolisen kirkon vähemmistöasema Suomessa myös luo enemmän tarvetta ja halua yhteisön muodostua perheeksi ja luoda seurakunnasta koti. Yhteiset arvot ja samakaltaiset haasteet jäsenien kesken nostavat motivaatiota ryhmäytyä omaksi yksikökseen.

6 Monikulttuurinen seurakunta

Suomen maahanmuuttotyö tavoittelee integraatiota, jossa vähemmistön edustaja säilyttää oman identiteetin ja kulttuurinsa, mutta samalla integroituu sen hetkiseen yhteiskuntaan eli kokee yhteenkuuluvuutta myös valtaväestön kanssa (Juntunen, Laiho & Pessi 2010, 6; Timonen 2017, 10). Haastatteluissa tulleiden teemojen perusteella vaikuttaa siltä, että katolisen kirkon yhteisön toimintakulttuuri noudattaa pitkälti integraation tavoitteita. Haastateltavan 2 kuvauksesta välittyi seurakunnan merkitys kohtaamispaikkana ja joillekin myös mahdollisesti ainoana mahdollisuutena tavata samasta kulttuurista tulleita ihmisiä:

Me pyrimme myös, että he kotiutuvat Suomeen, aika moni heistä on, mut se tavallaan että he pystyy myös vielä omassakin piirissä vähän liikkumaan, et koska moni just asuu kaukana et varmaan ei oo samasta maasta tullutta kaveria. Nii, et kerran kuussa voi tapaa ja sit jutella asioita ja ynnä muuta, et kehittyi semmonen suhdekin. (Haastattelu 2.)

Kirkkokahvit voivat olla eri ryhmien järjestämiä. Jotkut ryhmät saattavat muodostua kielen ja etnisyyden ympärille, jolloin koko seurakunta saa esimerkiksi maistaa eri maiden ja kulttuurien ruokia. Haastatteluissa sekä matkakertomuksissa vietnamilaiset ryhmät saavat useamman kerran kunniamaininnan lämpimästä ja aktiivisesta toiminnasta seurakunnissa (2024b, 20; 2024f, 24). Vierailulla Turun seurakunnassa mainitaan, kuinka vietnamilaisryhmä oli taannoin hiippakunnan juhlassa järjestänyt ruokailun 500 hengelle (2024f, 24).

Aineistosta käy ilmi, että eri kulttuurien edustajat seurakunnassa rikastuttavat toimintaa myös vähemmän ilmeisillä tavoilla. He saattavat esitellä uusia perinteitä ja tapoja tai tuoda mukanaan uudenlaista estetiikkaa (H1). Englannin kielisessä messussa lauletaan eri lauluja kuin suomen kielisessä. Afrikkalaisten messut täyttyvät laululla ja tanssilla, mikä tekee messusta energisemmän kuin eurooppalaiset messut. Näin myös hengellisiin perinteisiin tulee enemmän vaihtelua, jolloin jokainen voi löytää itselleen siihen hetkeen sopivaa toimintaa tai lähteä tutustumaan matalalla kynnyksellä johonkin uuteen.

Seurakunta ja sen yhteisö antavat mahdollisuuden opetella suomenkieltä ja tutustua Suomen kulttuuriin sekä toimintatapoihin, mutta samalla luo tilan, missä voi pitää yllä omaa kulttuuri-identiteettiään. Seurakunnissa saatetaan esimerkiksi juhlia kiinalaista uuttavuotta (H1). Kielenopetus voi tapahtua sitä varten järjestetyssä ryhmässä tai aktiivinen jäsen voi tarjota henkilökohtaista apua. Oma tuttu yhteisö on matalankynnyksen apua kaikkiin elämän eri vaiheisiin. Jos perhe kohtaa kriisin läheisen kuollessa, tai kun ihminen muuttaa Suomeen ilman sosiaalista tukiverkkoa, yhteisö on valmiina ottamaan vastaan (H2).

Integraation ja kotoutumisen tärkeydestä ollaan katolisessa kirkossa tietoisia. Sisarkunta Jeesuksen pikkusisaret Tampereen Hervannassa kuvaavat tarjoamaansa apua myös kototuttavana (2024e). Käytännönävuun lisäksi uskonnollinen yhteisö antaa tilaa kohtaamisille ja yhteyden muodostamiselle sekä tukee ihmisen hengellistä elämää. Nämä kaikki on omiaan edistämään hyvinvointia ja vastaamaan yksilöiden moninaisiin tarpeisiin.

Kansainvälisissä tutkimuksissa on todettu uskonnollisten yhteisöjen hyvinvointipalveluita tarjoavien työntekijöiden näkevän toimintansa nimenomaisesti osana uskonnon ja uskonnon arvojen mukaisesti elämistä, eikä uskonnollisesta elämästä irrallisena tuotteena (Helander 2018, 96–99). Vaikka hyvinvointityön voi nähdä paikkaavan yhteiskunnan julkisen sektorin resurssivajetta tai täydentävän ihmisille tarjottavia palveluita, seurakuntien arki ja apu vaikuttaa tulevan yhteisöistä itsestään (2024b, 18).

Seurakuntien toiminnan ja messujen kieli on pääosin suomi, mutta viikoittain tai kuukausittain on messuja eri kielillä. Messuja on muun muassa englanniksi, vietnamiksi, ukrainaksi ja puolaksi. Eri tarpeisiin vastataan melko mutkattomasti seurakunnissa, joskus yhtä messua voidaan pitää kolmellakin eri kielellä kuten Pyhän Ristin seurakunnan messua Pietarsaareissa (2024e).

Mahdollisuus osallistua messuun omalla kielellä nähdään erityisen merkittäväksi osaksi tukemaan jäsenten hyvinvointia. Messun ja saarnan sanoma aukeaa omalla äidinkielellä paremmin ja se voi tuoda tuttuuden tunnetta. Oma kieli on myös reitti omaan kulttuuriin ja yhteisöön. Artikkelissa Pyhän Marian seurakunnassa haastatellut Olga ja Barbara tiivistävät ajatuksensa puolankielisen messun jälkeen:

Puolan kieli on meidän sydämen kieli. Se koskettaa syvimmin meitä. Kiitos, että saamme viettää messuja äidinkielellämme! (2024g, 22.)

Kieli, jolla ihminen pystyy avoimesti kommunikoimaan, on isossa asemassa onnistuneeseen yhteyteen seurakunnan kanssa. Tämä on merkittävä osa merkityksellistä ja hyvinvointia tukevaa uskonelämää. Haastateltava 2 kertoi, että monet kieliryhmät saattavat kutsua oman maansa papin vierailulle Suomeen ja täten saavat vahvistusta omaan uskoonsa sekä uskonelämään myös kielen ja kulttuurin avulla.

Haastattelija:

Koeksä että se on tärkeätä, että just voi osallistuu siihen messuun omalla kielellä?

Haastateltava 2:

Joo se on aika monella tärkeää ollu. Koska esimerkiksi kyllä suurin osa heistä opiskelee [suomea] ja ynnä muuta, nii esimerkiksi nää rippijutut nii se on parempi, että he omalla kielellä sit papille [ripittäytyy]. Ja sit vaikka ollaan täällä Suomessa, he haluavat omalla kielellä esimerkiksi olla [yhdessä], et se kulttuurisuus pysyy heillä keskenään. Sit ku he kokoontuu, siin on ne pienet lapset, sit heilläkin ystävyys tulee heidän muiden kanssa. Kulttuuri heillä säilyy siinä muodossa myös. Että se on ollu aika tärkeä heille [...].

Haastateltava 1 korostaa myös, että toisin kun luterilainen kirkko Suomessa, katolinen kirkko on ”meidän kaikkien”, koko maailman kirkko. Hän ei siis koe itsensä tai suomalaisten omistavan kirkkoa, vaan jakavansa samalla sen kaikkien maailman katolilaisten kanssa. Katolinen kirkko on yksi levinneimmistä ja isoimmista kirkkokunnista maailmassa (Komulainen 2005) Tämä tarkoittaa, että sen jäsenet ovat myös monimuotoisia, eivätkä edusta mitään tiettyä etnisyyttä tai kulttuuria.

Haastateltava 1 kertoo opettaneensa pitkään eri ikäisille lapsille ja nuorille katolista uskontoa. Uskonnon opetus ei ole ainoastaan uskon opin ja historian kertaamista, vaan tunneilla käsitellään laidasta laitaan aiheita elämään ja maailmankatsomukseen liittyvistä kysymyksistä. Katolisen kirkon moninaisuus heijastuu myös sen uskonnon opetukseen.

Et sehän oli se uskonnon opetus koulussa ja nyt seurakunnassakin, niin sehän on myös kotouttamista kokoajan. (Haastattelu 1.)

Haastateltava kuvaa, kuinka uskonnon opetus on monille oppilaille myös osa kotouttamisprosessia. Lapset ja nuoret tulevat tunneille erilaisista kulttuureista ja elämäntilanteista, kuten sodan keskeltä. Tällöin ryhmän antama tuki voi olla avainasemassa nuoren kotoutumiselle ja hyvinvoinnille. He pääsevät keskustelemaan kaikista elämän osa-alueista turvallisessa ja ymmärtävässä tilassa. Haastateltava kuvaa kuinka hän saattaa nostaa esille jonkun oppilaan kulttuurin tai kielitaidon ja näin saada nuorelle ylpeyden kokemuksen omasta taustastaan.

Hän myös kuvaili kuinka sekä uskonnon opetuksessa, että esimerkiksi naisille suunnatussa keskustelupiirissä eri kulttuureista keskustellaan ja tutustutaan toisiin näiden kautta. Hän koki näiden kohtaamisten rikastuttavan omaakin elämää ja arkea.

7 Johtopäätökset

Katolisessa kirkossa yksilön ja yhteisön hyvinvointi rakentuu yhteisen uskon ja sen muodostaman toisen kodin ympärille. Kristillisen ja katoliset arvot avun antamisesta ja yhteisestä vastuusta ovat tärkeimpiä motiiveja toiminnalle. Uskonnollisen yhteisön voi nähdä täydentävän yhteiskunnallista hyvinvointipalvelutarvetta.

Vähemmistöuskontojen yhteisöt toteuttavat hyvinvointityötä monilla eri tavoilla.

Yhteisöllisyys muodostetaan yhteisen uskon ja perheenomaisen ryhmän ympärille, jossa yhteisöllisyys on merkittävin jäsenten hyvinvoinnin rakentaja. Yhteisö tekee tiedostettua sekä tiedostamatonta hyvinvointityötä ja sen vaikutusvalta monikulttuurisille jäsenille tunnustetaan.

Tutkimus valottaa seurakuntien muodostamaa toista kotia, joka edistää jäsenten turvallisuuden ja merkityksellisyyden kokemusta. Kodin- ja perheenomaisuus luo yhteisöstä aktiivisen ja sen jäsenistä vastuuntuntoisia omaa ryhmäänsä kohtaan.

Yhteisö noudattaa yleistä Suomen integraation linjaa maahanmuuttotyössä ja on monelle monikulttuuriselle ja ulkomaalaistaustaiselle jäsenelle osa kotoutumisprosessia. Kotoutumisen lisäksi yhteisö mahdollistaa yksilön oman kulttuuri-identiteetin vahvistamisen ja säilyttämisen. Vaikka katolisen kirkon hyvinvointityö ei ole virallisten tai ulkoisten viranomaisten säätelemää, on se isommalla mittakaavalla merkittävä osa yhteiskunnan maahanmuuttotyötä ja tarjoaa sellaisia palveluja, jotka eivät julkisella sektorilla ole mahdollisia.

Tutkimus jättää monta muuta näkökulmaa huomioimatta. Aineistoni on yhteisöstä sisältä lähtöisin, mikä poissulkee esimerkiksi katolisesta kirkosta poiskääntyneet.

Jatkotutkimusaiheita voisi olla kirkkokuntia tai eri uskonnollisia yhteisöjä vertailevaa tutkimusta, joka voisi antaa monipuolisempaa tietoa yhteisöjen luonteesta ja niiden suhteesta jäsenten hyvinvointiin. Katolisella kristinuskolla on omat ominaispiirteensä kirkkokuntien kentällä, joiden tarkempi tarkastelu voisi luoda myös mielenkiintoisia näkökulmia tutkimuskysymyksiini. Toisaalta myös vertaileva tutkimus eri maiden katolisista yhteisöistä, voisi tarkentaa yhteisöllisyyden merkityksen rakentumista.

Lähteet

Aineisto:

Haastattelu 1/H1: 6.10.2025. Haastattelijana Hilja Koivisto.

Haastattelu 2/H2: 30.10.2025. Haastattelijana Hilja Koivisto.

Katolinen hiippakuntalehti *Fides*, matkakertomussarja:

Vitikka-Annala, Eeva. 2024a. Hengellisiä aarteita Pyhän Joosefin seurakunnassa. *Fides* No 1. (19.1.2024) 10–13.

Vitikka-Annala, Eeva. 2024b. Kristus keskellämme olemme yhtä. *Fides* No 2. (22.3.2024) 16–22.

Vitikka-Annala, Eeva. 2024c. ”Rakentukaa elävinä kivinä Jumalan huoneeksi” *Fides* No 3. (31.5.2024). 20–25.

Vitikka-Annala, Eeva. 2024d. Seurakuntayhteydenlämpöä keskellä talvista Jyväskylää. *Fides* No 3. (31.5.2024). 26–31.

Vitikka-Annala, Eeva. 2024e. He julistavat eri kielillä Jumalan suuria tekoja, halleluja! *Fides* No. 4. (9.8.2024). 22–30.

Vitikka-Annala, Eeva. 2024f. Jumalan kansa vaeltaa luottavaisesti Herraansa seuraten. *Fides*. No. 5. (4.10.2024). 21–28.

Vitikka-Annala, Eeva. 2024g. Neitsyt Marian kanssa uskollisina Kristukselle nyt ja aina. *Fides* No. 6. (5.12.2024). 15–22.

Kirjallisuus:

Collins, Patricia R, Joanne Sneddon Julie Anne Lee. 2024. Personal Values, Subjective Wellbeing, and the Effects of Perceived Social Support in Childhood: A Pre-Registered Study. *European Journal of Psychology of Education*. 39 (4): 3537–3560. <https://doi.org/10.1007/s10212-024-00800-1>.

Eskola, Jari & Juha Suoranta, toim. 1998. *Johdatus laadulliseen tutkimukseen*. Tampere: Vastapaino.

Fingerroos, Outi & Marja Kokko 2022: Tutkimusetiikka ja hyvä tieteellinen käytäntö. Teoksessa *Kulttuurien tutkimuksen menetelmät*, toimittaneet Outi Fingerroos, Konsta Kajander, Tiina-Riitta Lappi. 64–89. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura.

- Haapalainen, Anna. 2017. Keskellä elämää : Maallikkotoimijuus Turun Mikaelin seurakunnassa. teoksessa *Askel kulttuurien tutkimukseen*, toimittanut Jaana Kouri. 188–193. Turku: Turun yliopisto.
- Helander, Eila. 2018. Uskonnolliset yhteisöt hyvinvointipalveluiden tarjoajina. Teoksessa *Uskontososiologia*, toimittaneet Kimmo Ketola, Tuomas Martikainen & Teemu Taira. 87–99. Turku: Eetos.
- Horstmann, Alexander, Jin-Heon Jung. toim. 2015. Introduction : Refugees and Religion. Teoksessa *Building Noah's Ark for Migrants, Refugees, and Religious Communities*, Toimittaneet Alexander Horstmann & Jin-Heon Jung. 1–22. New York: Palgrave Macmillan.
- Hämeenaho, Pilvi, Eerika Koskinen-Koivisto, Minna Mäkinen ja Nina Väkeväinen. 2022. Havainnointi ja haastattelu: Teoksessa *Kulttuurien tutkimuksen menetelmät*, Toimittaneet Outi Fingerroos, Konsta Kajander, Tiina-Riitta Lappi. 179–205. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura.
- Härkönen, Mitra. 2024. "A mini home far away from home." The Thai temple and women's sense of safety in Finland. *Front. Psychol.* 15:1354068.
doi:10.3389/fpsyg.2024.1354068
- Ilman, Ruth, Kimmo Ketola, Riitta Latvio & Jussi Sohlberg, toim. 2017. Johdanto. Teoksessa *Monien uskontojen ja katsomuksien Suomi*. Toimittaneet Ruth Ilman, Kimmo Ketola, Riitta Latvio & Jussi Sohlberg. 7–11. Kuopio: Kirkon tutkimuskeskus.
- Juhila, Kirsi. 2021. Teemoittelu. Teoksessa *Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja* Toimittanut Jaana Vuori. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto.
<https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/> Viitattu 24.11.2025.
- Juntunen, Elina, Marjukka Laiho & Anne Birgitta Pessi. 2010. Uskonnolliset yhteisöt ja maahanmuuttajien hyvinvointi : Arvojen ja akkulturaation näkökulma. *Journal*.
- Kallunki, Valdemar. 2018. Sekularisaatioparadigma. Teoksessa *Uskontososiologia*, Toimittaneet Kimmo Ketola, Tuomas Martikainen & Teemu Taira. 49–62. Turku: Eetos.
- Komulainen, Jyri. 2005. Katolinen kirkko. Teoksessa *Kirkkotiedonkirja: ekumeeninen johdatus kirkkojen oppiin ja elämään*, Toimittaneet Pekka Metso, Esko Ryökäs & kustantaja Kirjapaja. 31–94. Helsinki: Kirjapaja.
- Kuula, Arja. 2006. Yksityisyydensuoja tutkimuksessa. Teoksessa *Etiikkaa ihmistieteille*, Toimittaneet Jaana Hallamaa, Veikko Launis, Salla Lötjönen & Irma Sorvali. 124–140. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura.

- Kupari, Helena. 2020. Eletty uskonto. Teoksessa *Uskontotieteen ilmiöitä ja näkökulmia*, Toimittaneet Heikki Pesonen & Tuula Sakaranaho. 176–183. Helsinki: Gaudeamus.
- Kurki, Tuuli. 2018. *Immigrant-ness as (mis)fortune? Immigrantisation through integration policies and practices in education*. Helsinki: University of Helsinki.
- Lassila, Anni. 2025. Saapumiserä 2015. *Helsingin Sanomat*. 27.10.2025. Viitattu 27.10.2025. <https://www.hs.fi/paivanlehti/27102025/art-2000011548211.html>
- Martikainen, Tuomas & Tuula Sakaranaho. 2018. Kansainväliset muuttoliikkeet, uskonto ja maahanmuutto. Teoksessa *Uskentososiologia*, Toimittaneet Kimmo Ketola, Tuomas Martikainen & Teemu Taira: 249–261. Turku: Eetos.
- Martikainen, Tuomas. 2004. *Immigrant religion in local society: historical and contemporary perspectives in the city of Turku*. Turku: Åbo Akademi University Press.
- Martikainen, Tuomas. 2024. Chapter 32: The Religious Migrant. Teoksessa *Research Handbook on the Sociology of Migration*, Toimittaneet Giuseppe Sciortino, Martina Cjavner & Peter J. Kivisto. (1) 387–399. Cheltenham, Englanti: Edward Elgar Publishing Limited.
- Puusa, Anu. 2020. Haastattelutyypit ja niiden metodiset ominaisuudet. Teoksessa *Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät*, Toimittaneet Anu Puusa & Pauli Juuti. Luku 6. Helsinki: Gaudeamus Oy.
- Tervaportti, Marko. 2023. Miltä nyt tuntuu, isä Raimo? *Fides*. No 9. (10.11.2023)
- Tervaportti, Marko. 2025. Yhteyden toivo. *Fides*. No 5. (10.10.2025)
- Timonen, Joonas. 2014. Uskonnollisten yhteisöjen tekemä maahanmuuttajien kotoutumista edistävä työ Uudellamaalla. Uudenmaan Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. Raportteja 95/2014.
- Tuomi, Jouni & Anneli Sarajärvi, toim. 2018. *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Vakimo, Sinikka 2010. Periaatteista eettiseen toimijuuteen : tutkimusetiikka kulttuurintutkimuksessa. Teoksessa *Vaeltavat metodit*, Toimittaneet Jyrki Pöysä, Helmi Järviluoma & Sinikka Vakimo. 79–113. Joensuu: Suomalaisen kirjallisuuden seura.
- Ylikoski, Esa. 2017. Uskonnottomuus Suomessa. Teoksessa *Monien uskontojen ja katsomuksien Suomi*, Toimittaneet Ruth Illman, Kimmo Ketola, Riitta Latvio & Jussi Sohlberg. 159–169. Kuopio: Kirkon tutkimuskeskus.

Nettisivut:

Katolinen kirkko Suomessa. N.d. Kirkko Suomessa. Viitattu 1.10.2025.

<https://katolinen.fi/tietoa-kirkosta/kirkko-suomessa/>

Suomen evankelis-luterilainen kirkko. N.d. Valtionkirkko ja kansankirkko. Viitattu

10.12.2025. <https://evl.fi/tietoa-meista/perustietoa-kirkosta/valtioneirkko-ja-kansankirkko/>

Tieteen termipankki. N.d. Filosofia: sekularisaatio. Viitattu 8.10.2025.

<https://tieteentermipankki.fi/wiki/Filosofia:sekularisaatio>

Tieteen termipankki. N.d. Teologia: kommuunio. Viitattu 5.11.2025.

<https://tieteentermipankki.fi/wiki/Teologia:kommuunio>

Liitteet

Liite 1. Haastattelurunko

Lämmittely:

Voisitko kertoa ensin hieman itsestäsi ja mikä suhde sinulla on katoliseen kirkkoon?

Kertoisitko hieman, että mitä teet seurakunnassanne?

Seurakunnan toiminta:

Mitä eri kansalaisuuksia seurakunnassa on? Mitä kieliä puhutaan?

Miten monikulttuurisuus (moninaisuus) näkyy toiminnassa?

Onko toiminta viime aikoina muuttunut?

Hyvinvointi:

Kuinka teidän yhteisönne yhdistää ihmisiä uskon avulla?

Onko yhteisö auttanut jäseniään esim. kielitaidon, ystävyysuhteiden, jne. muodostamisessa?

Minkälaista tukea mahdollisesti tarjotaan?

Minkälaisissa tilanteissa yhteisön tuki on ollut erityisen merkittävä?

Minkälainen rooli yhteisöllä on vähemmistötaustaisten ihmisten arjessa?

Arvot ja merkityksellisyys:

Minkälaisia arvoja koet, että yhteisösi välittää jäsenilleen?

Miten arvot ohjaavat toimintaa?

Minkälainen merkitys tällä yhteisöllä on sen jäseniin?

Mitä sinulle henkilökohtaisesti merkitsee, että olet osa tätä yhteisöä?

Koetko että pystyt vaikuttamaan yhteisön jäsenten elämään?

Suhde muuhun yhteiskuntaan:

Teettekö yhteistyötä muiden yhteisöjen tai viranomaisten kanssa? Minkälaista?

Mitä toivoisit muiden ymmärtävän yhteisönne toiminnasta?